

Makale Gönderilme Tarihi: 27.12.2018 – Makale Kabul Tarihi: 17.05.2019

ERGİN GÜNÇE’NİN ŞİİRLERİNDE İZLEKLER

Sultan DEMİR*

Özet

İkinci Yeni, Türk edebiyatında alışılmış şiir yapısının değiştirilmesi gerektiğini savunmuş ve şiire imgeli bir söyleyiş kazandırmıştır. Şiirin kullandığı ana malzeme dildir. Şiirdeki geleneğin kırılması için başlıca yapılması gereken dildeki var olan düzeni değiştirmektir. İkinci Yeni hareketi günlük dilde kullanılan her türlü kelimeye yeni bir anlam kazandırarak dilde kırılmayı başarmıştır. Böylece şiire imgenin kapısı açılmıştır. Bu durumda şiirde söylenenin ötesinde söylenmek istenen bir arka plan ortaya çıkmıştır. Bu imgeli dilin siyasal etkiler sonucunda ortaya çıktığını savunanlar olduğu gibi bunun sadece edebi bir hareket olduğunu savunanlar da olmuştur. Sonuçta İkinci Yeni hareketi şiire yeni ve taze bir ruh kazandırmayı başarmıştır. Bu dönemde imge dilinin zenginliklerinden faydalanan şairlerden biri de Ergin Günçe’dir. Günçe, şiirlerinde imgeli dil yapısını lirik bir söyleyişle tamamlamıştır. O yaşadığı dönemin sosyal durumunu ve hayatını şiirine katabilmiştir. Onu diğerlerinden ayıran ise İkinci Yeni’nin imgeli diliyle başladığı şiirini toplumcu çizgide tamamlamasıdır. Toplumcu görüşü benimsemiş ve siyasi düşüncelerini açıklıkla dile getirmiştir. Siyasi görüşleri nedeniyle hapse girmesine rağmen hapis hayatındaki olumsuzlukları anlatan şiirler kaleme almıştır. Bu çalışmada mekân ve çocukluk başlıkları altında Günçe’nin sanatının değişimi incelenmiştir. Günçe’nin şiirlerinin arka planına inmek amacıyla yapılan bu çalışmada onun sanatının daha iyi anlaşılması hedeflenmiştir. Bütün şiirlerinin kronolojik olarak okunmasıyla tamamlanan çalışma sonucunda şairin duygu ve düşünce dünyasının şiirlerini nasıl şekillendirdiği ortaya çıkarılmıştır. Yapılan incelemede başta ailesi olmak üzere hayatındaki kişilerin ve yaşadığı toplumun şiirlerine yansıdığı tespit edilmiştir. Başlangıçta İkinci Yeni’nin özelliklerini taşıyan şiirlerinin sonrasında toplumcu bir muhteviyat kazandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ergin Günçe, Şiir, Çocukluk, Mekân.

THEMES IN ERGİN GÜNÇE’S POETRY

Abstract

The Second New advocated the change of the traditional poetry structure in the Turkish literature and provided imagery to the poem. The main source that the poem used is the langue. Primary tool used to change the traditional poetry is the breaking of the rules on the daily used words. The Second New movement changed the meaning of the words used in daily life thus broke the rules of traditional poetry. As result, poem gained imagery. The poem used imagery to provide a meaning beyond what is stated in the poem. There are arguments that this style of poetry was formed as result of political influences as wells arguments the movement was a result of a literary movement. Second New movement succeeded in fresh and new soul to poetry. One of the poets who benefited from the riches of imagery language in this period is Ergin Günçe. Günçe, in his poems, completed the imagery poetry with a lyrical style. He was able to include the social status and life of his time in his poetry. What separated him from others was his usage of the Second New movement’s imagery in unification of the society. He openly embraced socialist views and freely expressed his political views. Despite his imprisonment because of his political opinions, he wrote poems about the negativity in prison life. This study examines the literary transformation of Gunce’s work under the heading of Domicile and Childhood. Purpose of the study was aimed at going deeper into his poetry to gain better understanding of his work. Study revealed that poems read in chronological order which was influenced by the poet’s thoughts and emotions. In the study, it was concluded that people in his life, society and primarily his family influenced his poetry. It

* Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans Üstü Öğrencisi, Giresun.sultandemirsd28@gmail.com

was seen that after his poems were bearing the characteristics of the Second New, he gained a socialist content.

Keywords: Ergin Günçe, Poem, Childhood, Place.

Giriş

Ergin Günçe'nin Hayatı:

Ergin Günçe, 12 Şubat 1938'de Giresun'da doğar. İlk ve ortaokulu, anne ve babasının öğretmen olması nedeniyle Anadolu'nun çeşitli yerlerinde okur. 1953'te İstanbul Erkek Lisesini birincilikle bitiren şair, aynı yıl Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kazanır. Geçirdiği bir rahatsızlık nedeniyle bir yıl gecikmeli olarak 1960'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirip burada asistanlık görevini üstlenir. 1961'de evlenir ve bu evlilikten Dadal adında bir oğlu olur. 1964'te London School of Economics'te ekonomi dalında master derecesini alır ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne geri döner. Aynı yıl ilk şiir kitabı olan *Gencölmek*'i çıkarır. 1953'te şiir yazmaya başlayan Günçe'nin şiirleri *Yeni A*, *Dost*, *Değişim*, *Papirüs*, *Varlık* gibi dergilerde yayımlanır. Siyasal yazıları ise *Sosyal Adalet* ve *Antalya* dergilerinde yayımlanmıştır. 1967'de Sorbonne Üniversitesi'nde başladığı doktora çalışmasına siyasi nedenlerle yargılandığı için ara verir ve öğrenim hayatını 1972'de İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde tamamlar. 1974-1979 yılları arasında Fransa ve Almanya'da çalışır. 1979'da ülkeye döndüğünde Başbakanlığa bağlı olarak çalışır. 1980'de tekrar ODTÜ'deki öğretim üyeliği görevine döner. Bir seminer için gittiği Paris'ten 16 Ocak 1983'te dönerken içinde bulunduğu uçak Esenboğa Havaalanı'na inişe geçtiği sırada düşer ve şair bu olayda hayatını kaybeder. Yakın arkadaşı Enis Batur onun ölümünü "*Uçaktan müthiş korkan bendim, kaza seni buldu. İçimde patlayan isyan duygularını anlatacak kimse bulamadım, on beş yıl geçmiş aradan: Yokluğuna hala alışamadım*" (Günday 2012: 103) sözleriyle anlatır. Oğlu Dadal Günçe ise babasının ansızın ölümünden sonra ona bir Veda Şiiri yazmış ve şiiri *Cumhuriyet*'te yayımlanmıştır:

"Pencereden dışarıya bir göz attım

Yağan karı gördüm

Genç yaşta yitirilenler için yazdığı

Ağtın başını anımsadım

Ay mıdır kar mıdır pencereden

Boğulmuş çocukları martılara taşıyan

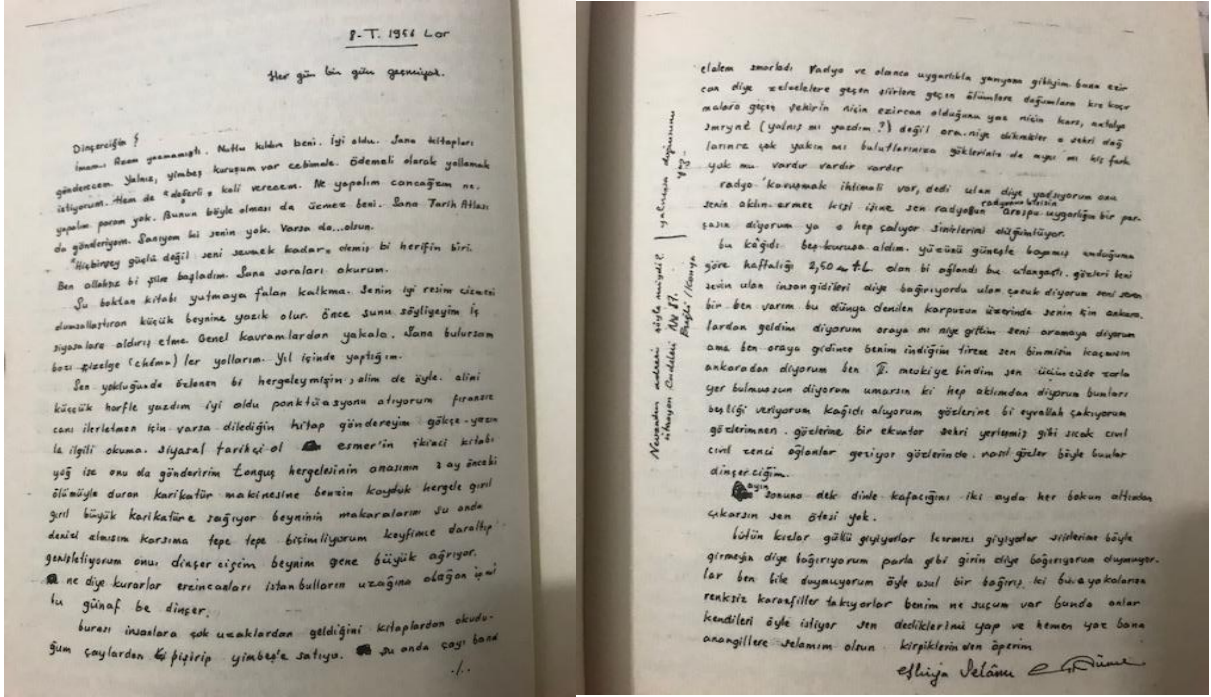
Kolay değil bu

Bana sevmesini öğreten insanı yitirdim" (Günçe 1988:160)

Ergin Günçe'nin Şiiri

Türk edebiyatının genç yaşta kaybettiği şair Günçe, birçok şiir kaleme almış ve bu şiirlerde birden fazla duyguyu okura iletebilmiştir. Onun şiirlerinde yaşamına dair duyguların ve izlerin yansımaları çok kez açıkça görülmektedir. Şairin naif ve duygu yüklü onlarca dizesi kendi yaşamının izleriyle doludur. Onun şiirinde ön plana çıkan iki ana temadan söz etmek mümkündür. Bu temalar *mekân* ve *çocukluk* olarak iki başlık altında şekillenir. Günçe şiirini bu

(Günday 2012: 24-25)

Yaşadığı bu sıkıntıların onun şiirine konu olduğu ve hayata bakışını etkilediği göze çarpar. Şairin bu dönemde yazdığı şiirlerin daha duygusal ve karamsar bir yapısı vardır. Sonrasında şiirinin konusu daha toplumcu bir muhtevaya dönüşmüştür.

“Ergin Günçe'nin dergilerde kalan şiirlerinde, gitgide İkinci Yeni'den uzaklaştığını, yaşama bakışının da siyasi bir çizgiye oturduğunu görürüz” (Çetinay 1989: 27). “Ölümünden önce yayımladığı Gencölmek'teki şiirlerle, sonrasına bıraktığı Türkiye Kadar Bir Çiçek şiirler toplamı arasında gözle görülür ayrımsamalar vardır. Bu ayrımsamalar bakış açısı, imge düzeni, işlevsellik, sözcük seçimi gibi daha çok öze dayalı belirleyici girişimlerle olmuştur. Hayatı değiştirme, dahası dünyayı değiştirebilme tutkusu kuşkuya dönüşerek Günçe'yi yeni söylemlere itmiştir.” (Alemdar 1989: 26).

Bu durumda üniversite yıllarında okuduğu Nazım Hikmet şiirlerinin etkisi olduğu söylenebilir.

“Günçe şair duyarlılığıyla özgürlüğüdür hep. Toplumcu düşünceyi benimsemiştir. Kimseye boyun eğmez. Siyasal düşüncelerini açıklamaktan çekinmez. Fakültenin kantininde otururken, Nazım Hikmet'ten şiirler okur; ‘Komunist’ diye dışlanır. Onun durumundan dolayı Günday’ı bazı arkadaşları uyarır: “Sana bir zarar gelmesini istemeyiz; bu kişiler izleniyor; konuşmasan onlarla iyi olur.” Onlar dedikleri Ergin Günçe, Ece Ayhan Çağlar, Tefvik Akdağ gibi, şiir ve edebiyatla uğraşanlar” (Günday 2012: 11)

Ergin Günçe; Cemal Süreya, Sezai Karakoç, Adnan Yalçiner, Tefvik Akdağ gibi isimlerin takdirini kazanabilecek yetkinlikte şiirler kaleme almıştır. Genç yaşına karşın şiirini yetkin bir seviyeye çıkarabilmiştir. Tefvik Akdağ onun şiirini şu şekilde anlatır.

“Şiirleri hafif, çocuksu ve rahat. İlk bakışta Orhan Veli Necati Cumalı karışımının masalsi bir uzantısı gibi görünüyorsa da, oldukça kendine özgü bir şiirin

hamağında hafif hafif sallandığınızı sezer gibi oluyorsunuz. Yerlerine yumuşakça oturtulmuş, sözcüklerden meydana gelen rahat bir mısra yapısı, çağrışımların genişlettiği hayal halkaları ve hemen hemen bütün şiirlerinde insana tatlı bir rüzgâr gibi değen çocuksu hava. İşte, Günçe'nin şiirini değişik yapan özellikler bunlar” (Günday 2012: 14).

Adnan Özyalçınır ise onun şiirle olan ilişkisini “*tartıyla şiir çıkarır*” şeklinde ifade eder: “*Şiir birikimi çok olan bir şairdi. Bu birikimden istendiğinde tartıyla şiir çıkarırdı. Ara verse de şiirin kuyruğunu bırakmazdı. Bir eli onda olurdu. Gerçeküstü imgelere dayalı, aşırı duygusallıkları akılla dengeleyebilen bir matematiğe sahiptir onun şiiri. Bu şiirlerde çocuksu, hatta çocukça bir anlatım altında humor dolu bir anlam ve gerçeklikler yatar” (Günday 2012: 94).*

Mehmed Kemal ölümünden sonra “*Ergin Günçe, yetenekli bir şairdi; çok genç yaşta gitti. Gideceğini bilir gibi ‘Gencölmek’ adlı bir şiir kitabı bıraktı. Yaşasa hem şiirini geliştirecek, hem de şiirimize daha katacağı çok şey olurdu” (Günday 2012: 102).* Cemal Süreya ise onunla tanışmasını, arkadaşlıklarının ilerleyişini ve birlikte *Papirüs*’ü çıkarmalarını şu şekilde anlatır:

“56 yılıydı. Yok yok, 57. Sezai Karakoç’la birlikte Beşiktaş’ta veraset ve İntikal Vergi Dairesinin (Şimdiki Deniz Müzesi binası) işlemlerini teftiş ediyorduk. Bize ayrılan odaya bir gün çok genç biri girdi. Kendisinin de şiir yazdığını, bizimle tanışmak için buraya geldiğini söyledi. İstanbul Erkek Lisesi’nde okuyormuş. Yaşından da küçük gösteriyordu. Orta ikide falan dersiniz. Üç defter vardı koltuğunda. Birinde yazdığı şiirler. İkinci defter İngilizce defteri. Üçüncüsü Fransızca. İki yabancı dili bir arada götürmek tutkusundaydı. Ergin Günçe’yi böyle tanıdım.

[...]

Liseden sonra Siyasal’a girmesi Ergin’le dostluğumuzu daha da berkitti. N’ olsa, benzeşen bir yanımız daha ortaya çıkmıştı. 27 Mayıs öncesi ve sonrası bir iki yılda bu kez Ankara’ da beraberiz. Ahmet Arif, Muzaffer Erdost, Orhan Duru... Ergin şimdi ekonomi ile matematikle haşır neşir. Siyasalla, sanatla bilim arasında gidip geliyor. Gidip gelmiyor da sanki bunların hepsini kendinde topluyor. Ve yine sürekli çekişler içinde.

[...]

1961’ deki ilk Papirüs’leri (dört sayı) Ergin Günçe’yle beraber çıkarmıştık. Sezai Karakoç onun ikinci sayıdaki «Mandolin» şiirini okuyunca şöyle demişti: «Kırık bir Verlaine var bu çocukta.»« Gencölmek» 1967’ te yayımlandı. Kitabın yeterince değerlendirilmediği kanısındayım” (Günçe 1988: 153-154).

Ergin Günçe’ nin Şiirinde Mekân

Coğrafya ve mekânın sanatçının yetişmesi dışında sanat eserinin oluşmasında da büyük bir rolü vardır. Edebiyat coğrafyaya ait malzemeyi kullanır, böylece coğrafya eserin temasını şekillendirir. Bundan dolayı öncelikle eser ile coğrafya arasındaki bağlantı kabul edilmeli ve edebî eser bu yönüyle de değerlendirilmelidir.

Edebî eserler bu yönüyle tarihe birer kaynak niteliği taşımakta ve topluma hizmet etmektedir. Bu eserler içinde ise en gerçek kaynaklardan biri de şiirlerdir denilebilir çünkü şiir

edebi türler içinde sanatçının duygu ve düşünce dünyasını en samimi biçimde dile getirdiği türdür. Böylece Türk şiiri, tarih ve coğrafya için hem bir belge, hem de bir ayna niteliği kazanır. Bu konuda Hyppolyte Taine'in pozitivist edebiyat anlayışına dayanan "ırk-muhit-an" kuramını hatırlamak gerekecektir. Bu kurama göre edebi eser, içinde olduğu zaman ve çevreden ayrı değerlendirilemez. Eserin şekillenmesinde, yazarın içinde bulunduğu muhitin mutlak bir payı vardır. Taine'in kuramında ifade ettiği gibi yaşadığı mekânı şiirlerinde net bir şekilde yansıtan şairlerden bir tanesi de Günçe'dir. Şairin Giresun'da doğmuş, Anadolu'da yetişmiş olması şiirinde seçtiği kelimelere yansımış, duygu dünyasını şekillendirmesinde etkili olmuştur.

“İstiyorum ki öğreneyim eski yazıyı

Yeni harfleri çatıyorum da okuyamıyorum

Yazıyı değiştirmekle iyi etmemişler

Eski kitaplarda bakalım neler var

Bu toplum mantar gibi çıkmadı ya ortaya

Hasbinallah be nimelvekil

Kızdırmayın kafamı

Bende var ya işte o yüzden

Elime alır bıçağı okşarım

Biz çabuk kızarız ve olmadık işlere

Karadenizden geçme bir huy işte

Ama ben bununla mı uğraşacağım

Şiir mi yazacağım

Elime bir fırsat geçince

Yeni bir kâğıt kalem

Yani bir yürek ve şair şeyler” (Varlık Ocak 1989: 26)

Karadenizli oluşundan dolayı çabuk kızdığını söyleyen Günçe'nin şiirlerindeki betimlemelerde yaşadığı çevre ve doğanın etkisine sıkça rastlanır. Gencölmek kitabını oluşturan otuz şiirinde yirmiden fazla bitki adı defalarca yinelenir: Elma, muşmula, ayva, ebegümece, ıhlamur... Bu bitkilerin Anadolu'nun değişik bölgelerinde yetiştiği ve Günçe'nin ebeveynlerinin işleri dolayısıyla Anadolu topraklarının birçok bölgesinde yaşadığı bilinmektedir. Günçe'nin şiirinde diğer bir dikkat çekici unsur ise hayvan adlarıdır. Otuza yakın hayvan adının geçtiği şiirlerde hayvan ve bitki adlarının İkinci Yeni'nin imge biçimi olarak bilinçli şekilde kullanıldığı görülür.

“Azala azala yıkanan bir güvercin aklığı” (Günçe 1988: 9)

“Damların üstünde dönüyor/ Kirli güz kuşatan” (Günçe 1988: 38)

“Karanlık gözlerinde bir kötü balık” (Günçe 1988: 32)

“nereden bilirim ipek gömleğime bir kelebek konsa
 Biri haber getirir, bir güvercin döner damda
 O gelir bir karatavuk ya da bir keklik parmaklarında”
 Koruda ıhlamur korusunda bir tüfek sesi” (Günçe 1988: 20)

“Şaşırtmış annemizi kocaman gözleriyle
 Uykusundan alma keçileri ve oğlakları” (Günçe 1988: 31)

“Ozanın sözcük dağarcığını belirleyen hayvan ve bitki sözcükleri toplamının, laf olsun diye şiire sokulduğunu hiç sanmıyorum. Çünkü, hepsi de belli bir ölçü ile girmiş şiire. Bir imge yakalamak adına, yaşamından kopuk hiçbir doğa parçasını şiirine sokmamış. Çocukluk yıllarını geçirdiği Anadolu'nun çeşitli yörelerinden izler taşıyor bu sözcükler. Taşranın içiçe yaşadığı parçaları hepsi de” (Çetinay 1989: 27)...

Şair Anadolu'dan Ankara'ya gelişini: “Siyasal Bilgiler’ in imtihanlarını kazandığım halde Ankara'ya gelecek bir mali duruma sahip olamamıştım. Babam sekiz kişilik bir aileyi geçindirmekle mükelleftir. Hepimizi de okutmak Vatana faydalı kılmak azim ve kararındadır. Kendisi ülkü için Anadolu'da görev almaktan yılmamış, çeşitli mahrumiyetler altında Vatanın en uzak köşelerinde çalışmış bir adamdır. Hâlâ yılmamıştır. En önce meydana getireceği eser ben olacağım” (Günday 2012: 15). sözleriyle ifade eder. Vatanın en uzak köşelerinde yaşayışı onun şiirinde Anadolu'nun izlerini belirgin kılmıştır. Maddi sıkıntılar sebebiyle bir yıl gecikmeli olarak geldiği Ankara'da yaşadığı zorluklar ve sonrasındaki hapis hayatı onun şiirine yön vermiştir. “Her aydın hapse girmelidir/ Halkı tanımak ve devleti görmek için” (Günçe 1988: 89) diyen Günçe aynı şiirinde hapisanede geçen günleri anlatmaktadır.

“Şakayla karışık bir hüznün Gülü

Tutuklu olmanın gülünçlüğü

[...]

Eşyayı ve insanı kavramış

Usta hırsızlar arasındayız

[...]

“Tecrit” te boğucu bir gece

Beygiri bağlasak ölür

[...]

Sabaha kadar güldük durduk

Sulu bir düzenin Cezaevi güldürüsü

Muammer, Metin, Ergin

Aynı yatağa sığırdık

Kimi deliyse kimi sarsak

Sevimli katiller arasındayız

[...]

Fosurtuyla esrar çeken

Neşeli dostlar arasındayız

[...]

Yarım yaka, sıfır papuç

Yüzleri eskimiş bebeler: Dördüncü Koğuş (Günçe 1988: 89)

Tutuklu bulunmasının gülünç bir durum olduğunu ifade eden şairin sevimli katil ve usta hırsız olarak nitelendirdiği koğuş arkadaşlarıyla aynı yatağı paylaşacak kadar iyi dostluk kurduğu görülür. Yarım yaka, sıfır pabuç halde olduklarını söyleyen şair, Dördüncü Koğuştaki arkadaşlarıyla bu zor şartlar altında bile eğlendiklerini belirtir. Ancak diğer taraftan hela kokusunun yemek kokusuna karıştığı bu yerde yaşamının güçlüğüne *beygiri bağlasak ölür* şeklinde dile getirir. Günçe şiirin devamında ise “*şaka, şenlik bir yana demir parmaklık ve dört duvar arasındayız*” (Günçe 1988: 89) diyerek içeride ne denli neşeli olurlarsa olsun demir parmaklık arkasında yaşadıklarının bilincinde olduğunu gösterir. Gökyüzünden mahrum ve zaman kavramından uzakta yaşadıkları bu yerde sabırlı olmaları gerektiğini söyleyen şair, şiiri “*Düzen ile Devrim arasındayız*” (Günçe 1988: 89) mısraıyla tamamlar.

İşlek helâ kokusuna karışan

Yemek kokuları arasındayız

Şaka, şenlik, cilve, cümbüş biryana

Demir parmaklık ve dört duvar arasındayız

[...]

Üstümüzde boydan boya Gökyüzü

Solarken ipek gibi bir Haziran bir Temmuz

Çocuklar sabırlı olun

Tutsaklık özgürlük arasındayız

Bağımlılık bağımsızlık arasındayız

Bugün ile Yarının arasındayız

Düzen ile Devrim arasındayız”

(Günçe 1988: 89)

Türk edebiyatında şairlerin hapis hayatı yaşaması ve burada yaşadığı sıkıntılı süreci şiire dökmesi Cumhuriyet sonrasında şiirin temasını belirleyici bir unsur olmuştur. Nazım Hikmet, Necip Fazıl Kısakürek, Sabahattin Ali, Rıfat Ilgaz, A. Kadir bu şairlerin başında gelmektedir. Necip Fazıl'ın Zindandan Mehmet'e Mektup, Nazım Hikmet'in Ben İçeri Düştüğümden Beri şiirleri bu duruma örnektir. Mehmet Narlı, Türk şiirinde hapis hayatının yansımalarına *"Hapishane-şiir ilişkisinde Cumhuriyet sonrasında Nazım Hikmet'in hapishaneden yazdığı şiirlerin elden ele dolaşmasıyla gelişen 'devrimci ve mazlum şair kimliğinin', Necip Fazıl'ın özellikle Zindandan Mehmet'e Mektup adlı şiiriyle oluşan 'mazlumiyet ve kahramanlık duygusunun' yaygın etkiler yarattığının söylenmesi yeterli olacaktır"* (Narlı 2007: 271) sözleriyle dikkat çekmektedir. Bu bağlamda Günçe'nin de bu şairlerden etkilenerek şiirlerini ideolojik bir zemine taşıdığını söylemek mümkündür. Tutuklu şiirinde ise hapiste olduğu günlerde yaşadığı sıkıntıları, içerideki insanların psikolojisini işler. Buradaki zor dönemlerini *"Ömer abi var Yozgatlı bir gardiyan vurmaz insana/ vurur gibi yapar"* (Günçe 1988: 83) şeklinde ifade etmesi dikkat çekicidir.

*"burda okul bile var remziye teyze
dayak bile yiyoruz öğretmenimizden
birdirbir oynuyoruz kimseye görünmeden zeki diye
bir çocukla ben*

*onunku da hırsızlık fakat çok komik bir suratı vardır
şişmandır ve durduğu yerde güler
ömer abi var Yozgatlı bir gardiyan vurmaz insana
vurur gibi yapar*

*ötekiler herkes döver bu koğuştta
dokuz çocuk olduk babası yurtdışında
sürgüne dağıtıma gitti ötekiler hep
elli kişi mi ne kaldık
kimisi de çıktı bu zeki de gider yakında*

...

ve burda kalırsak

o zamana kadar babam bile dönmüş olur belki" (Günçe 1988: 83)

Şiir Remziye Teyze'ye yazılan bir mektup şeklindedir. İçeride olup bitenler ve dışarıdakilerden beklentiler dile getirilmiştir. Hapiste yaşanan haksızlıkları anlatan şair, küçük bir çocuğun dilinden içeride tutuklu bulunan insanların karşılaştıkları zorluklara dikkat çeker. Gardiyanların hepsinin mahkûmları dövdüğünü yalnız Yozgatlı Ömer abi dediği gardiyanın insaf edip dövermiş gibi yaptığını söyleyen şair, bazı arkadaşlarının ise sürgüne gönderildiğini dile getirir. Onun şiirlerinde hapis hayatına genişçe yer verdiği ve haksız yere hapiste yatanları

savunduğu görülür. “Şiir zorlu bir saldırmadır” (Günçe 1988: 56) diyen Günçe hapiste de olsa düşüncelerini açıklıkla ifade etmekten geri durmaz.

*"oğul, bu günler kan lekeleri
ölen arkadaşları kimse unutturamaz
kimse, hiç bir şeyi unutturamaz
ve avutmaz çinileyen güzel gün bizi!
bir ağaç gibi burdayız ve işte konuşuyoruz
en sıkıyönetim altında ve en yüksek gürültüyle”* (Günçe 1988: 79)

Günçe, arkadaşlarının öldürülmesini unutmayacaklarını, güzel günlerin kendilerini avutmayacağını söyler. En sıkıyönetim altında bile bir ağaç gibi meydanda ve gür sesle düşüncelerini ifade etmekten geri durmayacağını dile getirir. Sonuç olarak şair, 12 Mart 1971 döneminde balyoz harekâtı nedeniyle gözaltına alınır. Bu dönemde Ankara’da Uğur Mumcu ile cezaevinde beraber yatarlar, Mumcu içeride beraber geçen günlerini şu şekilde anlatır:

“Tutuk evinde Günçe ile beraber koğuş kademliliği yapmıştık. «Bana»’ derdi «koğuş ağalığı yakışıyor arkadaş...» Şiddete, teröre, boykota, işgale hiç taraftar değildi, bilirdim. Ama nedense, adı hep böyle olaylara karışırdı. Menderes döneminin o ünlü Tahkikat Komisyonu önerisini verenlerden Sefer Eronat’ın damadıdır. Ancak, siyasal görüşleri bu denli ayrı olan kayın babasından hep saygılı biçimde söz ederdi. Onun daha çok şiir ve edebiyat dünyasında biçimlenen kişiliği, her çevre ile rahat diyalog kurmasına yol açardı. Matematikle şiirin, ekonomi ile edebiyatın kesiştiği bir nokta varsa eğer, Günçe işte o noktadaydı” (Günçe 2012: 157).

Mumcu, aslında Günçe’nin şiddette karşı olduğunu, her türlü çevreyle iletişime açık olduğunu, saygılı bir üslubu olduğunu ifade eder. Tutuklanmasının ve adının siyasi olaylarda zikredilmesinin başlıca sebebi Günçe’nin İkinci Yeni’nin imge diliyle girdiği şiir dünyasında toplumcu bir muhtevaya doğru yönelmesidir. Cemal Süreya onun şiirindeki toplumsal konulara geçişi şu şekilde yorumlar: “İlk şiirleri İkinci Yeni döneminin ortak çizgilerini de taşıyor. Çocukluk, ölüm duygusu temaları yan yana, hatta iç içe. Daha sonra dergilerde tek tek yayımlanmış şiirlerde ise düşünce ağır basmakta. Siyasal bir tavır var. Ergin Günçe’nin şiiri de hayatı gibi, birden bire çocukluktan bilgelige geçmiştir” (Günçe 2012: 154-155). Onun “Şapkamda yağmur içli bir türkü söylüyor” (Günçe 1988: 31) diyerek başlayan dizeleri sonraları “Şiir barut kokmalıdır” (Günçe 2012: 56) şeklinde değişime uğrayacaktır.

*“Şiir tabanca oldu artık
Bir tarih düşelim şuraya
Kelimeden ve ustadan kurtuldum,
Aşk gitti, başka kaleler kaldı geriye

Susun ki boynu vurulanlar olabilir
Aysız durur kanla soğutulmuş gece*

Susun ki göğüs kafesimden geçer yüzleri

Eller arkada kelepçe gözler incedir (Günçe 1988: 56, 58)

Günçe, şiirindeki değişimi kendisi de kabullenerek aşk gitti başka kaleler kaldı geriye şeklinde dillendirir. Şiir artık tabancadır, toplumsal olaylara karşı silahtır, savuma biçimidir. Günçe, şiirinde artık silah, barut gibi ideolojik söylemlerin olacağını açıklıkla ifade eder. Siyasi olayların iyice arttığı o günlerde kötülük kolordu gezmektedir ve bu yüzden şiirde de barut kokmalıdır. Tutuklananların elleri arkada kelepçeli halini hatırlatan şair, susulması gerektiğini, boynu vurulanların olduğunu dizelerinde anlatır. Ülkenin durumunun ne kadar kötü bir vaziyet aldığı şairin diğer bir şiirinde resmedilir. Veremin ve açlığın arttığı bu zor süreç bir genç kızın kendisini bir dilim ekmeğe satacak duruma gelmesinin çarpıcılığıyla anlatılır.

“Bir kız kendisini

Bir dilim ekmeğe satıyor

Yaşlılar kıvranıyor

Ufaklar bilmedikleri yerlere kaçıyorlardı

...

Yeni doğan çocuklar emmiyorlardı

Verem ve huysuzluk

Alay- bayrak sarmıştı şehri

...

Kendini satan bir kız

-Kolunun altında bir dilim ekmek-

Ağlıyordu” (Çeviker 2016: 269)

Tabanca çekmek zorunda bırakıldıklarını ifade eden Günçe, siyasi suçlar nedeniyle idam edilenlerin çokluğunu ise *kanla ısıtılmış gece* (Günçe 1988: 56, 58) söylemiyle vurgular. *Mayıs Günleri İçin Ağıt* adını verdiği şiirin Günçe'nin notları arasında iki şekli vardır. İkinci şeklinde asılanların isimleri de açıklanarak genç insanların ölümü uzun ve genç bir uykuya benzetilir.

Şiirin Birinci Hali:

“Ortalık karışıktır.

Tabanca çekmek zorunda bırakıldık

...

Ortalık karışıktır

Ezanda Çocukları asabilirler

Aysız ve Kanla ısıtılmış Gece

Bir Mayıs gecesi belkide” (Günçe 1988: 56, 58)

Şiirin İkinci Hali:

“Ortalık karışıktır
 Ezanda Çocukları asabilirler
 Ortalık karışıktır
 Yusuf’un ütüsüz bir gömleği bizde
 Hüseyin yüzümde bir rüzgâr Hüzün kaldı
 Deniz bir koyu ateşle tutuşup yandı işte
 Ortalık karışıktır
 Suratım yağmurla hırpalansa da
 Gidip Nar çiçekleri serpmeliyim
 Uzun ve Genç uykuları üstüne
 Ortalık karışıktır” (Günçe 1988: 56, 58)

Günçe’nin şiirinde dikkat çeken diğer bir özellik ise şiirde mekânın geçmişe özlem şeklinde yer bulmasıdır. Şair hapis günlerinde ve yurtdışında olduğu zamanlarda eski yaşadığı mekânlara, oradaki hayatına özlemlerle bakmaktadır.

“Ben burda onu aradım kimdi nerde tanışmıştık
 Herşeyi gömdüğümüz o ılık güneş
 İlk mintanımı yırttım bir çalılıkta
 Sonra dalgın kalabalıkta dolaştım

 Orda silah atılır tutulan aya
 Çingeneler geçer, dağ köyleri
 Çökelek indirir, yapağı kavurma
 Ve dişli kar, o uzun ova yazlarına (Günçe 1988: 22)

Bu şiirde geçmişte yaşadığı bir kasabaya geri döndüğünü hayal eden şair; çocukluğunun geçtiği kasabadaki değişime, geçmişe yaşadığı özleme dikkat çeker. Şiirde mekân unsuru anıları hatırlatıcı bir nitelik kazanır. Günçe ilk önce kasabanın eski halini tasavvur eder. “Alıntıda görüldüğü gibi hasret duygusu ağırdır. Özne yalnızdır ve geçmişin sıcaklığına, o kasabaya sığınmak ister. Hayalî görüntü söz konusudur, fakat bu görüntü geçmişin gerçek görüntüsüne aittir.” (Uygun 2016: 6) Şair şimdi yeniden o kasabaya gitse hiç kimsenin onu tanımayacağına dikkat çeker. Kasabanın eski halini hayal eden şair; sokaklara tarhana serilip biber dizilen o günlerden tanıdık bir yüz görmeyi, bir ses duymayı arzular. Çocukluğunda olduğu gibi bahçelerde saklansa kendisini arayan kimsenin olup olmayacağını düşünür. Sokakların değişip yolların daraldığının farkında olan şair, küçüklüğünde sahibi olduğu eşeğin de artık dönüp baktığında otlakta olmayacağını bilir.

*Şimdi vapurdan insem kimse tanımaz
Yollar daralmış okul da küçülmüştür
Yoktur bizim eşek otlakta, arkama dönsem*

*Biber dizmişler mi tarhana sermiş kimler var
Sokaklarda akan rakılı duman
Akşam olsa ararlar mı
Koşup bahçelere saklansam*

*Burda bütün gün bakındım şubattı
Parklarda simit yediğim o yalnızlığa
Eski gözlerden biri, eski seslerden*

Bari şurda tavşan kanı çay olsa” (Günçe 1988: 22)

Günçe'nin şiirlerinin birçoğunda çocukluğuna ve çocukluğunun geçtiği yerlere özlem açık bir şekilde dile getirilir. Bir başka şiirinde aşı boyalı kasaba evlerinde yaşadığı günleri ve ninesinin semaverde çay demleyişini anlatan şair, *özlediğim şeylerin adları saymakla tükenmez* (Günçe 1988: 14) diyerek geçmişe özleminin ne boyutta olduğunu ortaya koyar.

*“Aşı boyalı evlerine kasabanın
Bir ay doğar al yanaklı
Kurur kınalı ninem semaverini
Al yanaklı aya karşı” (Günçe 1988: 44)*

*“Sokak lambalarını tanık gösterebilirim
Yalan söylemem zaten keyfim de yok
Özlediğim şeylerin adları
Saymakla tükenmez” (Günçe 1988: 14)*

Günçe'nin şiirinde bu ve bunun gibi birçok dize yer alır. Günçe; mısralarında ninesinin, dedesinin, annesinin; yaşadığı muhitlerin, alışkanlıklarının unutulmayan yönlerini ortaya çıkarır. Şair onların ölümünü kabullenemeyişini ve eskiye özlemini *“Annemi arıyorum ve öteki ölmüş şeyleri”* (Günçe 1988: 134) şeklinde şiirleştirir. Annesini 1971'de kaybeden şairin, Cemile Hanım'a Son Gelen Fotoğraflar Üzerine Bir Söyleşi başlıklı şiirinde ise kaybettiği annesine olan üzüntüsünü mısralarına döktüğü görülür.

“Örneğin annemin albümleri de ceviz dolapta dururlar

Sağ kolda eğik bir demet glayöl, yanında babamın güveyliği, tıfil biri

Kahverengidir herşey ve gözlerde her türlü her şey yani hayat 1930'lar

Erken gelen zili bile çalmayan ölümü bile orada var:14 Kasım 1971” (Günçe 1988: 123)

Günçe, annesinin ölümünün erken ve aniden gelişini *zili bile çalmayan* ölüm olarak niteler ve annesinin ölüm tarihini de şiirine ekler. 1971’de kaybettiği annesinin albümlerinin hala ceviz dolapta saklandığını ifade eder. Şiir 1978’te kaleme alınmıştır ancak mısralarda annesine dair eşyaların ve hatıraların hala yerli yerinde durduğu dile getirilmektedir.

1975’te kaleme aldığı Bir Salı Günü Boyunca şiirinde ise Günçe’nin ölüm acısının tazelendiği, annesini özlediği göze çarpar. 14 Kasım 1971 tarihine bakıldığında salı gününe denk geldiği görülür. Bu durumda salı günü annesini kaybeden Günçe’nin Bir Salı Günü Boyunca şiirinde, ölüm acısını tattığı çocukluk günlerini ve annesine olan özlemine anlattığı söylenebilir. Şiirde içine kapanık ve hüznü bir çocuğun durumu anlatılır. Hüznün kendisini sararttığını ve canının sıkıldığını anlatan şair, üzülp içine kapanmasını *sessizce göğsümün köyelerine dönerim* (Günçe 1988: 128) mısraıyla ifade eder.

“Gidip güller mi koparsam yoksa solsam mı

Bir Salı günü ve elemler boyunca

Yolumu değiştirsem mi Kaptan kuşlarım

...

Her öğretmen bilir mi niçin böyle sarardım

Canım sıkılınca öksürürüm üç kere

ve Sessizce göğsümün köyelerine dönerim

...

Durup durup yaşlanırım, soluklanırım

Üzüm bile yesem

Soyut bile etsem sözü

Bir Salı günü ve elemler boyunca” (Günçe 1988: 128)

Alfabe İçin Bir Ağıt şiirinde annesinin ölümünü ve sonrasını hüznü bir şekilde anlatmaktadır.

“Saksağan renklerini

Köpeğimin aklına dizdi. Ben dalgındım

Güneş kağısıyla Kasabaya indi

Güz annemle birlikte gitti

AL FA BE DE kaldım.

Saksağan renklerini ayvalar narlar üstüne çizdi

Sular da soğudu

ANNE'min. torunları hırka giydiler

Sokaklar ve Aşklar soldu.

Sobalar, Mangallar, Maltızlar yandı” (Günçe 1988: 114-115)

Şiirde annesinin ölümüyle birlikte güzün gittiğini, suların soğuduğunu, soğukların gelip sobaların yandığını söyleyen şair, sokakların bile annesinin gidişiyle solduğunu ifade eder. Şiirin devamında ise eskiden çok yakışıklı olduğunu söylediği babasının şimdi annesinin ardından acemice sağ kaldığını anlatır. Babası annesinin ölümüyle geride kalan kol saatini durdurup duvara asmış ve şair bu durumu dizelerine aktarmıştır. Annelerini toprağa verişlerini ise “ıslak topraklara/gömdük kendi öz annemizi” (Günçe 1988: 114-115) sözleriyle çarpıcı bir biçimde anlatır. Şiir şairin annesinin isminin zikredilmesiyle sona erer.

“Sağ kalan acemi Babam

(Eskiden bilardo oynardı ve çok yakışıklıydı) ve Pipoya başladı

“Yüzme bilmez. Denizyollarından emekli

ANNE'min saatini durdurdu ve duvara astı

Komşular geldi ve ağladık.

...

Kardeşlerim: Kara, Sarı, Kırmızı

Islak topraklara kadar yürüdük

ve Gömdük kendi öz annemizi

ÇOCUKLAR DERSİMİZ BİTTİ

alfabede miyiz artık Ağabey?

Başka nerede olabiliriz çocuklar?

AL FA BE DE Kİ Başörtülü kadın

Annemiz Rahmetli Melahat Hanım.” (Günçe 1988: 114-115)

Ergin Günçe'nin Şiirinde Çocuk ve Çocukluk

Günçe'nin şiirlerindeki önemli diğer tema ise çocukluk hatıraları ve bu hatıraları şekillendiren kişilerdir. Bu kişiler bazen bir şiirin konusu olurken bazen satır aralarındaki anılar olarak kendilerine yer bulmuştur. Örneğin, “*O kadını tanırım deliydi çocukluğumda*” (Günçe 1988: 19) dediği kadının kim olduğunu belirtmeyen şair, İhlamur Korusu'nda çocukken tanıdığı bir manavı ve hatıralarını kâğıda döker. İnce sakallı, alnına ıslak bir mendil bağlayan

çılgın bir adam olarak tanıttığı manavın yanı sıra bir de deliyi anlatır. Delinin ortadan kayboluşunu ise rüzgârın onu bir yerlerde unutmuş olmasına yorar. Çocukların deliyle alay etmesinden dolayı ürkek ve yorgun bir şekilde saklanmış olabileceğini düşünür.

“Uzakta sarı bağ toprağı

Bir manavı hatırlatan.

Aklında arılar olurdu

Gözü denize aktığı zaman

Bir masal hemen uydurur anneler

Görseler ince sakallarından.

Suratını şurda burda unutan

Çılgın bir adamdı her zaman.

Alnına ıslak bir mendil saran

Ya deliyi, o yaz işçisi kurnazı

Nerede unutmuş kim bilir rüzgâr

Geçmiyor artık buralardan.

Belki bir gölgedir şimdi o

Ürkek ve yorgun alaycı çocuklardan.” (Günçe 1988: 19)

Günçe'nin şiirlerindeki çocukluk daha çok unutmadığı hatıraların anılışı şeklindedir. Genel olarak mutlu günlere duyulan özlem dikkate değerdir. Yaz tatili dönüşü okulun ilk gününü anlattığı şiirinde öğretmenini yaşlanmış bulan şair, herkesin birbirine yaz tatili hikâyelerini anlattığını söyler. Şiirin devamında ise kız arkadaşıyla olan ilişkisini anlatır. Biz onunla hep gölgede buluştuk dediği arkadaşının evine gittiğini ve arkadaşının annesinin bıyıklarına takıldığını şiirinde işler.

"Okulun ilk günü o geldi- mis gibi saten göğüslüğü

Kurşun kalem kokusu, herkes utaniyor birbirinden

Öğretmen yaşlanmıştı, günlerce yaz öyküleri anlatıldı

Biz onunla hep gölgede konuştuk

[...]

Geçen gün uğradım dağdan yeni gelmişim

Takıldı annesi yine bıyıklarına

Elmanın dibine oturduk, havuz başına

Kahve öğüttük, babamın ölümünü anlattım

Ekmek ufaladım kırmızı balıklarına." (Günçe 1988: 20-21)

Anne ve babasının mesleği sebebiyle çocukluğu Anadolu'nun farklı bölgelerinde geçen şair Anadolu halkının yaşam biçimini şiirine yansıtmıştır. Yokuş Kasaba olarak anlattığı bir bölgeye ilk gelişini "ilkın mintanımı yırttım bir çalılıkta" (Günçe 1988: 22) satırlarıyla anlatan şairin daha sonra yaşadığı bu yere hasretle baktığı, burada geçmişin izlerini, çocukluk hatıralarını anımsadığı görülür.

Kırmızı Saçlı Çocuk şiirinde çocukluğundaki kasaba hayatını anlatan şair, bu hayatın bir parçası olan kınalı ninesinden de bahseder. Bu Tanrı Dedemden Kaldı Bana' da tanrıyı ve inandığı birçok ideali dedesinin ona öğrettiğini yazan Günçe, çocukluğunda haylaz olduğunu da şiirinin satırlarına yerleştirmeyi unutmaz.

"Ondan öğrenmişimdir olup bitenleri ve eski Arabistanları

Kur'an sözü bilen Suriye göçmenidir ve onun da dedesi vardır elbet

Kökenimiz zaten Kafkasya

Leblebi suresini ve Deve Suresindeki çapkınlığı o öğretti bana

...

Tanrı vardır ve ben haylaz büyüdüm

Kandil gibi astım yıldızlarımı ve günü gelince

Ayı ikiye böleceğim ve Sopası Musa'nın nasıl ki

yılanları yuttu

Kılıcı her zaman kınında görün ve sonra yargılayın kadını

Sevdim bütün bu sözleri ve kendimi zorlamadan ve hiç

aldırmadan

Zorbalar, bu tokmak dedemden kaldı bana

Suskundurlar, Musikiye bağlıydılar çünkü eski adamlar

Gözleri güleç ve sigara saran

On yıl savaştılar çöllerde filan, madalya aldılar, almadılar

Derin yaraları vardı her konuda

Cumhuriyeti bile kuşkuyla yorumladılar

Bu Tanrı, o zaman dedemden kaldı bana” (Günçe 1988: 67-69)

Şiirde öne çıkan diğer bir durum ise şiirin İkinci Yeni dil ve söyleyiş özelliklerini taşımasıdır. İkinci Yeni şairleri şiirlerinde dini değer, motif ve imgelere birçok atıfta bulunmuşlardır. Sezai Karakoç, Attila İlhan, Cemal Süreya gibi şairlerin şiirlerinde dini kavram ve motifleri kullandıkları, dini imgesel bir dille işledikleri görülür. “İkinci Yeni şairleri din unsurunu ağırlıklı olarak İslami motif ve izlekler ekseninde ele almışlardır.” (Budan 2012: 10) Bu bağlamda Bu Tanrı Dedemden Kaldı Bana şiirinde söz konusu “dede” şairin kendi özelinden çıkıp Mevlevi tarikatında dervişlere atfedilen unvan olarak değerlendirilebilir. Mevlevi tarikatında çile doldurmuş dervişlere dede unvanı verildiği; hürmet edilip, kutsallık ve manevi güç atfedildiği bilinmektedir. Bu dervişlerin mürşitlerine yol göstericilik yaptığı onları yanlıştan korumakla sorumlu olduğu bilinir. Günçe’nin de Kur’an sözü bilen dede olarak bahsettiği dedenin Mevlevilikteki dede olduğu söylenebilir. Şiirin devamında ise Hz. Musa’nın asasının yılanları yutmasına açık bir telmih vardır. Araf suresinde geçen bu kıssaya atıf yapılmaktadır. “Ayı ikiye böleceğim” cümlesinde ise Hz. Peygamberin ayı ikiye ayırması olayına açık bir gönderme vardır. Hz. Peygamber kendisine iman etmek için ayı ikiye bölmesi şartını sunan müşriklere ayı ikiye ayırarak göstermiştir. Bu mucize Kuran-ı Kerim’de Kamer suresinin birinci ayetinde geçmektedir. Günçe şiirinde bu olayı hatırlatır ve aslında peygamber mucizesi olan bu eylemleri kendisinin yapacağını söyler. Bu durum İkinci Yeni şairlerinin sıklıkla başvurduğu bir biçimdir. Yaşanmış olayları yeniden ve farklı yorumlamak bu anlayışın getirdiği bir özelliktir.

1972’de kaleme aldığı Olmak ya da Vurmak ’ta şiirinin toplumsal yönü ortaya çıkar. Şair, alıngan ve içli bir çocuk olduğunu, bankanın camını kırsa rahatlayacağını ifade eder. Günçe’nin hapis hayatı ve eleştirel yönü düşünüldüğünde bu başkaldırının şairin çocukluğundan beri var olduğu söylenebilir.

“Bir suç oluyorum ben de külümü karıştırınca

Kimleri, kimleri, kimleri vursam

Önce kendimden mi başlasam şakalaşmaya

Önce kendimden mi başlasam

Ben istesem Horoz gibi öterim

Alıngan ve içli çocuk olduğum için

Rahatlarım Bankanın camını kırsam

Sularım sonra atımı bir dereye

Ne zaman ne zaman kırlara kaçsam” (Günçe 1988: 98)

Küçüklüğünde at binip kırlarda dolaştığını, altı yaşında tütüne gittiğini, oğlak güdüp çiraklık yaptığını anlatan şair duygulu ve sivri bir çocuk olduğunu da kabul eder. Şiirde geçen

“Günlerce matematik” (Günçe 1988: 98) söyleminden ise Ekonomi okuyan şairin o yıllarda da matematikle ilgilendiği sonucuna varılabilir.

“Ben istesem Kilidimi kırarım

Kumral bir Yaz peşimdedir, dolaşırım ben

Altı yaşında tütüne gittim, oğlak güttüm, çırak

Neler de çıkıyor eşelenince

İnsan büyüyor adam vurarak

Ben istesem Pusu bile kurarım

Duygulu ve sivri bir öğrenci oldum

Ateş okudum kitap yakarak

Artı değer kavramı ve günlerce Matematik

Bıçaklar edindim Bursa'ya giderek” (Günçe 1988: 98)

Yaz Dörtlükleri’nde şiiri ise Mandolin çalan şehirli bir kıza karşı Anadolu toprağında büyümüş bir gencin âşık duruşunu anlatır. Yakın şehirlerde büyüdüklerini ve kendisi toz toprak içindeyken kızın Mandolin çalan bir şehir kızı olduğunu söyler. Saçlarının kıvrıkcık olduğunu ve üzgün bir çocuk olduğunu dile getirir.

“Biz Onunla yakın şehirlerde büyüdük

Ben toz toprak içindeydim, O Mandolin çalardı

Neriman Öğretmenin çok sesli korosunda

Çocuktum, üzgün olurdum, saçlarım kıvrıkcıktı” (Günçe 1988: 112)

“Limon Rengindeki Ergin Konusunda Yeni Bir Açıklama” başlıklı şiirinde yine ilkokul çağındayken saçlarının kıvrıkcık, kardan adam yapmaya hevesli olduğu zamanlarını anan şair, babasının ölümünün ardından duyduğu hüznü de aynı dizelere sığdırmıştır. Şair şiirin adında açıkça ifade ettiği gibi şiirinde kendisini anlatır.

"Vezir Gambiti yoluyla çalışalım diyorum

Herhalde saçlarım kıvrıkcık olmalıdır

Yusuf da kızlar da beni anlamıyorlar

Dutların dibindeyim öğlenlere kadar

[...]

Kardan adam yapalım da inceleyelim dedim

Şurda bir adam belirdi Babamın tıpkı aynısı

Senin gözlerinde mi durur hala o kış portakalı

Okullar tatildi ve güneşin ayazında oynuyorduk" (Günçe 1988: 117)

Şiirin devamında ise o günlerde hoşlandığı kız olan Leylâ ile okula beraber gittiklerini ve birlikte büyüdüklerini anlatır. Günçe 1972'te Frankfurt'ta yazdığı bu satırlarda eski günlerini hatırlamanın zorluğundan yakınmaktadır.

"Sonra birden büyüdük seslerimiz değişti

Bunları Leylâ bile anlamadan yaşadık

Okula birlikte yürüdük, tanıdık kuşlar edindik

Olmadı işte, bir türlü işi anlamadı kimse

Şimdi ben tek başıma Frankfurt'tayım

Çilelerden süzülüp yorulup geldim

Zulmediyor bahar bana yeniden

Çocukluk ve ergenlik günleri getiriyor" (Günçe 1988:119)

Günçe Frankfurt'ta yaşadığı sırada baharın ona çocukluk ve ergenlik yıllarını hatırlatıp zulmettiğini söyler. Daha önceki şiirlerinde de bahsettiği kız arkadaşının ismini ilk kez bu şiirde zikreden şair, ergenlik yıllarındaki değişimini seslerimiz değişti sözleriyle anlatır. Birden büyüdük diyen şair, Leylâ'ya olan duygularını o dahi kimse anlamadan içinde yaşadığını söyler. İlkokul yıllarını şiirinde sıkça anlatan şair Yaşamın Mor Kâğıdı İçin Bir Şiirimiz'de ilkokul sıralarından bahsetmektedir. Şiirde ilkokul yıllarında düzenlenen bayrak töreni sırasında bir öğretmenin vurulduğu ifade edilir. Şair böylelikle şiirine toplumsal olayları da katmayı ihmal etmez.

"Okulda pul değişiriz, eller küçük ve nazlı

Sünnet düğünümüzde keçiler kesilmiştir

Bir öğretmen vurulmuştur bayrak törenimizde

Kaymakam köye gelip bize bir konuşma yapmıştır" (Günçe 1988: 139)

Attila İlhan'ın "ne kadar ilerlerse yaşam/işe bak o kadar çocukluğuma yakınım" (İlhan 2005: 92) dediği gibi Günçe de şiirlerinde yüzünü hep geriye çevirmiştir. Bugünün şiirlerinde geçmişin yaşanmışlıkları yer almış, çocukluk günlerine özlem göze çarpmıştır. Çocukluk onda eski ve güzel günlerin birer imgesi olarak yer bulmuş şiirlerine de bu şekilde yansımıştır. Onun şiirlerinin birçoğunda bugün geçmişe kıyaslanarak anlatılmış, çocukluk mutlu anların yer aldığı günler olarak özlemlerle anılmıştır.

Sonuç

Ergin Günçe İkinci Yeni'nin şiir dünyasından etkilenmiş, şiirlerinde imgeyi başarılı bir şekilde kullanmış önemli bir şairdir. Erken gelen ölümüne rağmen şiirinin yetkin bir seviyeye ulaştığı, ifade gücünün zenginliği dikkat çekicidir. Günçe'nin şiirleri incelendiğinde muhtevanın çoğunlukla geçmişe özlem etrafında şekillendiği, geçmişte yaşadığı olayların ve mekânların şiirine yansıdığı görülmüştür. Onun şiirlerinde fiziksel özellikleri, okul hayatı, ilk aşkı, annesinin ölümü ve şairin sonrasında yaşadıkları, eski mahalle yaşantısı, ninesi, dedesi ve dedesinin Kafkas göçmeni oluşu gibi hayatına dair birçok bilgi yer alır. Bu da şairin yaşadığı çevrenin şiirine olan etkisini göstermektedir. Yaşadığı coğrafyanın insanından, hayat koşullarından şiirinde söz eden şair; o günleri bugünün kaçış noktası, mutlu günlerin olduğu bir mekân olarak görmüştür. Şiirinde doğup büyüdüğü yerleri işleyen şairin bu coğrafyaların dil ve üslup özelliğini kullandığı görülür. Mekânı ve insanları kendi üslup ve söyleyiş biçimiyle işler.

Kaynakça

- Alemdar, Hüseyin (1989). “Bir Gece Gencölmek ya da Ergin Günçe”. Varlık Dergisi, nr. 976, s. 26.
- Budan, Cem Yılmaz (2012). “İkinci Yeni Şiirinde Din İmgesi”. Türk Dili, nr. 728, s. 10.
- Çetinay, Nuh Ömer (1989). “Belki de Boşuna Yaşamadık”. Varlık Dergisi, nr. 976, s. 27.
- Çeviker, Turgut (2016). Nedret Gürcan’a Edebiyatçı Mektupları. İstanbul: Ve Yayınevi.
- Günçe, Ergin (1959). “Eski Bir El Yazısı”. Varlık Dergisi, nr. 507, s. 12.
- Günçe, Ergin (1959). “Kırmızı Saçlı Çocuk”. Varlık Dergisi, nr. 502, s.12.
- Günçe, Ergin (1959). “Şapkamdaki Yağmur”. Varlık Dergisi, nr. 505, s.12.
- Günçe, Ergin (1981). “Durup Dururken Söylenen Sözler”. Varlık Dergisi, nr. 889, s. 21.
- Günçe, Ergin (1982). “Bir Yazdan Geri Kalan Hışırtılar”. Varlık Dergisi, nr. 894, s. 33.
- Günçe, Ergin (1983). “Pi Sayısı ve Özgürlük”. Varlık Dergisi, nr. 906, s. 10-12.
- Günçe, Ergin (1984). “F/M Parkında Bir İkinci Sonudur”. Varlık Dergisi, nr. 917, s. 16.
- Günçe, Ergin (1988). Türkiye Kadar Bir Çiçek. Ankara: Can Yayınları.
- Günday, Dincer (2012). Ergin Günçe’yi Hatırlamak. İzmir: Etki Yayınları.
- İlhan, Attila (2005). Böyle Bir Sevmek. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Narlı, Mehmet (2007). Şiir ve Mekân. Ankara: Hece Yayınları
- Uygun, S. Gökçe (2016). Ergin Günçe Şiiri Üzerine Tematik İnceleme. Söylem Dergisi, nr. 2. 6.